

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5

Fylke: Telemark

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Seljord

Emne: Vatnbering

Bygdelag: Langlim

Oppskr. av: Olav Barken

Gard: Bakken

(adresse): Flaldal

G.nr. 114 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Vass-sele eller åk hev vore lide nytta her i bygdi - det hev vore meir almindelig i nedre- og aust-Telemark. Men tre bytloe eller gran-bytlor er delvis i bruk enno til vatning av krosturi.

Inn med kronen stod bekkasken ein lagga treask på 7-8 l. (pottur) der eine staven var 1,5 m og tent som skaff på asken. Når isholdet var trengt og dyupt, var det ei hendig greie å heise opp vatn med ein slik bekkask. No er denne kome av bruk. No nyttar dei helst eit vindespel - eit farulekke og ei bytte som ein sveiver inn på ein bom.

Var det litt lang veg å bera vatn eller tøyseløg, nytta dei sås stong til å bera såen millom seg.

„Livans i bae endar å døtt midt på“ er ei gåte om ei slik vassbering.

Ein vanleg så tok 6 settongar = 36 l, var lagga av stave kløyvd furu eller gran og gjerd med 2 krappize

2

gran kiplar eller gran kvister (gjere-
kveppir) Sveipen var noko vand á
gjra, difor hev me gáta, kótt á de
som á verste pá forbi? Det er nok
Sveipen det!!

Sásstreut var gode 2 m. langt, litt
flatvort i kvar ende, med ein krampe
pá midten der klyppen var festa.

Klyppen hadde og ein krampe som drog
krok med sásstreut. Klyppen var noko
lenger enn sásstredde millom ógjo.

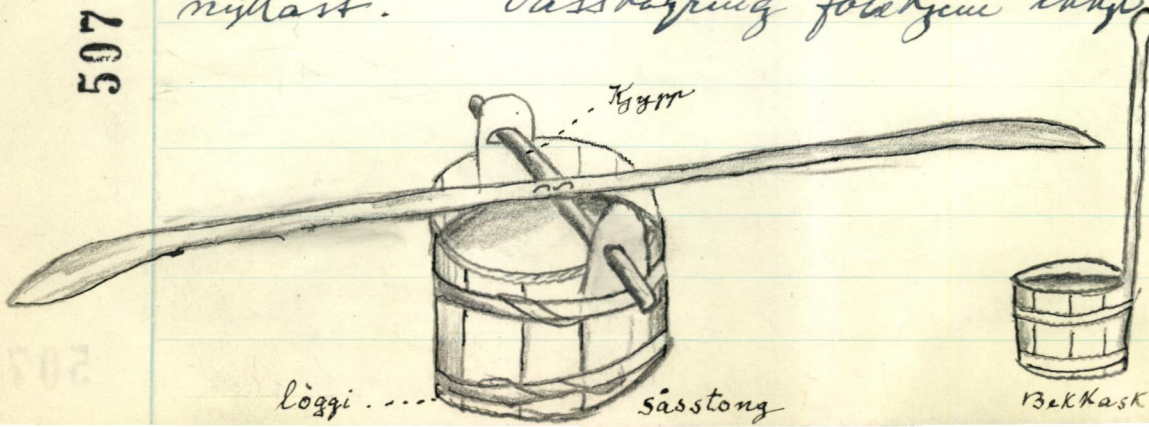
Fór skvanklingi nytta ein smó pá
vass-sáem og pá tóysesáem berre á
draga opp det bláute risvornu grasat.

Vassberingji lag helst pá tenestguta
og mannen i húset. eller andre av
huslyden som var sterke nok til det.

Á skreiu vatn pá ski, er
ennu i bruk. Ein nytta eit tvandt
ski og sett ein krampe pá det, so
sáem kjem noko uppifrú og varnar
leggan' (ilogg, lóggi, leggar, leggan')

Skreishi vert berre nytta der det
flatt og hallande vassveg. F motbakk
fór ein heller berre 2 byttar i hendene.

F dei fleste heimar er no spring-
vatn i fjós og kóken, men i tilfelle det
frys eller tyst, má den gamle máten
nyttast. Vasskipping forkjem ikkje her.

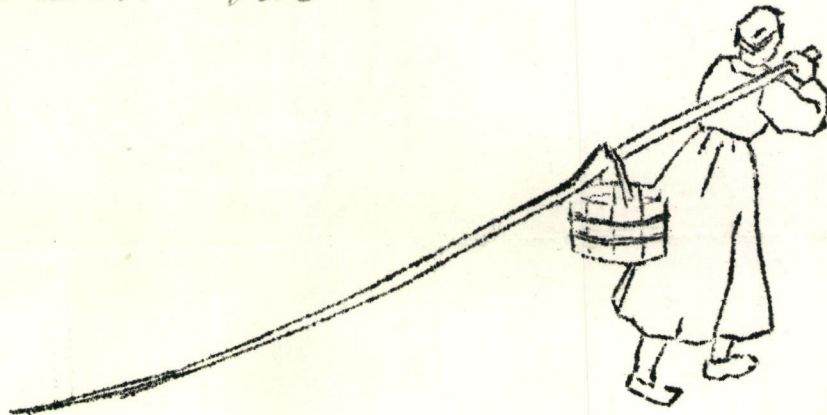
Tel. Seljord

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEHUSEMUSEUM
BYGDØY

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ? *Nei*

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ? *Nei*

Har ein bruka kumøkk til brensel ? *nei*

O. F. S. Bakken 24/10-48